

**महाराष्ट्र महानगरपालिका अधिनियमाच्या
कलम ४५१ मधील तरतुदीनुसार
करावयाच्या कार्यवाहीबाबत.**

महाराष्ट्र शासन

नगर विकास विभाग

शासन परिपत्रक क्रमांक: संकीर्ण-२०१६/प्र.क्र.२२/नवि-२०

मंत्रालय, मुंबई-४०० ०३२

दिनांक:- २३ फेब्रुवारी, २०१६

वाचा:- शासन परिपत्रक नगर विकास विभाग, क्र.संकीर्ण-२०१६/प्र.क्र.२२/नवि-२०, दि.१३ जानेवारी, २०१६

परिपत्रक:-

महाराष्ट्र महानगरपालिका अधिनियमाच्या कलम ४५१ मध्ये नमूद करण्यात आलेल्या विविध कारणास्तव विवक्षित प्रकरणामध्ये महानगरपालिकेचा किंवा इतर प्राधिकार्यांचा कोणताही ठराव किंवा आदेश निलंबित किंवा विखंडित करण्याचे शासनास अधिकार आहेत. त्यानुषंगाने शासनाचे विविध अधिनियम, नियम, धोरणे, प्रचलित आदेश, इत्यादीशी विसंगत ठराव/आदेश झाले असतील, तर अशा ठरावाची/आदेशाची अंमलबजावणी न करता संबंधित ठराव/आदेश निलंबित/विखंडित करण्यासाठी शासनास सादर करणे ही शासनाचे प्रतिनिधी म्हणून संबंधित महानगरपालिका आयुक्तांची जबाबदारी आहे.

०२. तथापि, विविध न्यायालयीन प्रकरणे, लोक आयुक्त प्रकरणे, लेखाविषयक परिच्छेद त्याचप्रमाणे विधानमंडळविषयक कामकाजाच्या अनुषंगाने शासनाच्या असे निदर्शनास आले आहे की, महानगरपालिका अथवा तिच्या विविध प्राधिकरणांनी विखंडन योग्य असे ठराव/आदेश केलेले असले तरी, अशा ठराव/आदेशाबाबत कलम ४५१ मधील तरतुदीनुसार निलंबन/विखंडनविषयक कार्यवाही न करता संबंधित ठरावाची/आदेशाची अंमलबजावणी केल्याने शासनास अशा बाबतीत बाजू प्रभावीपणे मांडणे शक्य होत नाही.

०३. उपरोक्त पार्श्वभूमीवर सर्व महानगरपालिका आयुक्त यांना सुचित करण्यात येते की, त्यांनी महानगरपालिका अथवा तिच्या विविध प्राधिकरणांच्या विखंडन योग्य ठराव/प्रस्तावांबाबत पुढीलप्रमाणे कार्यवाही करण्यात यावी:-

(१) महानगरपालिका अथवा तिच्या विविध प्राधिकरणांनी विखंडन योग्य असे ठराव/आदेश केले असतील, तर अशा ठराव/आदेशाची अंमलबजावणी न करता संबंधित महानगरपालिका आयुक्तांनी संबंधित ठराव/आदेश झाल्यापासून दोन आठवड्यात असे ठराव/आदेश कलम ४५१ मधील तरतुदीनुसार निलंबित/विखंडित करण्याकरिता शासनास सादर करावेत.

(२) उपरोक्तप्रमाणे ठराव/आदेश कलम ४५१ नुसार निलंबित/विखंडित करण्याकरिता सादर केल्यानंतर संबंधित महानगरपालिका आयुक्त यांनी संदर्भाधीन दि.१३ जानेवारी, २०१६ च्या परिपत्रकातील सुचनांनुसार संबंधित ठराव/आदेश अंतिमतः विखंडित करण्याबाबत निर्णय होईपर्यंत कार्यवाही करावी.

(३) विखंडन योग्य ठराव/आदेश उपरोक्त अनु.क्र. (१) मध्ये नमूद करण्यात आल्यानुसार विहित मुदतीत म्हणजेच दोन आठवड्यात शासनास सादर करणे व त्याबाबतीत शासन परिपत्रक दि.१३ जानेवारी, २०१६ मधील सुचनांनुसार कार्यवाही करणे ही संबंधित महानगरपालिका आयुक्तांची जबाबदारी आहे.

(४) विखंडन योग्य ठराव/आदेशांबाबत वर नमूद करण्यात आल्यानुसार कार्यवाही न करण्यात आल्यामुळे विविध न्यायालयीन प्रकरणे, लोक आयुक्त प्रकरणे, लेखाविषयक परिच्छेद त्याचप्रमाणे विधानमंडळविषयक कामकाजाच्या अनुषंगाने प्रश्न उद्भवल्यास याबाबतची संपूर्ण जबाबदारी ही संबंधित महानगरपालिका आयुक्तांची राहिल.

०४. या परिपत्रकाद्वारे निर्गमित करण्यात आलेल्या सुचनांचे काटेकोरपणे पालन होईल, याची दक्षता राज्यातील सर्व संबंधित महानगरपालिका आयुक्तांनी घ्यावी.

०५. सदर शासन परिपत्रक महाराष्ट्र शासनाच्या www.maharashtra.gov.in या संकेतस्थळावर उपलब्ध करण्यात आले असून त्याचा संगणक संकेतांक २०१६०२२३१६०५५९१३२५ असा आहे. हा आदेश डिजीटल स्वाक्षरीने साक्षांकित करून काढण्यात येत आहे.

महाराष्ट्राचे राज्यपाल यांच्या आदेशानुसार व नावाने,

(ज. ना. पाटील)
उपसचिव, महाराष्ट्र शासन

प्रती-

१. मा.सभापती, महाराष्ट्र विधानपरिषद यांचे सचिव, विधान भवन, मुंबई.
२. मा.अध्यक्ष, महाराष्ट्र विधानसभा यांचे सचिव, विधान भवन, मुंबई.
३. मा.मुख्यमंत्री यांचे प्रधान सचिव, मंत्रालय, मुंबई.
४. मा.राज्यमंत्री, नगर विकास यांचे खाजगी सचिव, मंत्रालय, मुंबई.
५. मा.मुख्य सचिव यांचे स्वीय सहायक, मंत्रालय, मुंबई.
६. प्रधान सचिव (सेवा), सामान्य प्रशासन विभाग, मंत्रालय, मुंबई.
७. प्रधान सचिव (नवि-१) यांचे स्वीय सहायक, मंत्रालय, मुंबई.
८. सचिव (नवि-२) यांचे स्वीय सहायक, मंत्रालय, मुंबई.
९. आयुक्त तथा संचालक, नगरपरिषदा प्रशासन संचालनालय, मुंबई.
१०. आयुक्त, सर्व महानगरपालिका.
११. सर्व सह सचिव/उप सचिव, नगर विकास विभाग, मंत्रालय, मुंबई.
१२. नगर विकास विभागातील सर्व कार्यासने.
१३. निवडनस्ती (नवि-२०).